

כך הרי אי אפשר לומר, כי יש להשיב:

מה לגירושין שכן ישנן חול, כלומר: שהן חול, תאמר בתרומה שהיא קודש.⁽²⁾

ומפרשינן: שליחות בתרומה נלמדת, ממה שאמר קרא: "כן תרימו גם אתם תרומת ה'", והיה לו לומר: "כן תרימו אתם", ואמר: "גם אתם", כדי לרבות את השליחה.

ומקשינן: ומאחר שלמדנו שליחות בתרומה מ"גם אתם", אם כן נכתוב רחמנא דין שליחות רק בתרומה, וניתו הנך — יבואו אלו, גירושין וקדושין — ונגמרו מיניה [וילמדו מתרומה], ולא תאמר התורה "ושלחה" לרבות שליחות בגירושין, וממנה לקדושין בהיקש "ויצאה והיתה"!?

ואם השליח אינו יודע מה היא דעת בעל הבית, הרי זה תורם בבינונית [כמידת עין בינונית], שהיא: אחד מחמשים.

מא-ב ואם לא ידע השליח את דעתו של בעל הבית, ופיחת השליח מכריו של בעל הבית עשרה, כלומר: שתום אחד מארבעים במקום אחד מחמשים, או הוסיף השליח על כריו של בעל הבית עשרה, כלומר: שתום רק אחד מששים, הרי תרומתו של השליח תרומה, מפני שיכול הוא לומר לבעל הכרי: "בכך אמדתיך".⁽¹⁾

הרי למדנו, שבעל הכרי עושה שליח לתרום תרומה, וזו מנלן [מנין הוא נלמד]?

וכי תימא, שמא תאמר דיליף שליחות בתרומה מגירושין, שנתרבו מ"ושלחה" לשליחות?

ונתכוין להוסיף אפילו חטה אחת אין תרומתו תרומה, משנה שם.

1. א. בתוספות כתבו שני פירושים: האחד: "פיחת" ו"הוסיף" קאי על תבואת הכרי, וכפירוש רש"י וכמבואר בפנים. השני: "פיחת" ו"הוסיף" קאי על התרומה, והיינו ד"פיחת עשרה" היינו שתום אחד מששים; ו"הוסיף עשרה" היינו שתום אחד מארבעים.

ב. ראה ב"פני יהושע" שביאר, שבדוקא הביאה הגמרא את הסיפא ד"פיחת עשרה" כדי להוכיח שאין זה מדין "זכין לאדם שלא בפניו", אלא מדין שליחות, ראה שם; אך ראה ב"קצות החושן" סימן רמג סק"ח, וב"אבני מלואים" סימן לז סק"ב.

2. א. וכמו שנאמר [ויקרא כב י']: "וכל זר לא

יאכל קודש", ובתרומה הכתוב מדבר. ב. כתבו התוספות, שיכולה היתה הגמרא לשאול "מה לגירושין שכן ישנן בעל כרחא", וכשם שאמרה הגמרא בעמוד א ביחס ללימוד קידושין מגירושין, ומה שלא אמרה כן הגמרא משום שיש לומר: קידושין יוכיחו, שאינן בעל כרחא ויש בהם שליחות, ולעיל לא אמרה כן הגמרא אלא ביחס לקידושין.

וראה בהגהות הגאון רבי אלעזר משה זצ"ל שתמה על הערתם, כי הסברא "מה לגירושין שכן ישנה בעל כרחא" אינו אלא ביחס לקידושין, שהיות ויכול לגרש בעל כרחא של האשה יכול הוא לעשות שליח, אבל בקידושין שאינו יכול לקדשה בעל כרחא, אינו יכול לעשות שליח, אבל ביחס לתרומה אין מעלה במה שהוא יכול לגרש את האשה בעל כרחא, כיון שאין הגירושין נעשין בעל כרחו אלא בעל כרחא; וראה גם ב"פני יהושע" כאן.

ביחס לקדשים חשובים אלו חול, ואין ללמוד לקדשים אפילו מתרומה.

ומפרשינן: דין שליחות בשחיטת קדשים נפקא ליה מדרבי יהושע בן קרחה! דאמר רבי יהושע בן קרחה:

מנין ששלוחו של אדם כמותו, משום שנאמר בקרבן פסח: "ושחטו אותו כל קהל עדת בני ישראל בין הערבים", וכי כל הקהל כולן שוחטין, עד שהכתוב אומר: "ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל", והלא אינו שוחט אלא אחד?! אלא מוכן: ששלוחו של אדם כמותו. (6)

הפסח שלו, ואילו שלהם פסול, שהרי כבר נשחט עליהם הפסח על ידי שלוחם. (4)

הרי למדנו שיש שליחות לשחיטת קדשים, (5) וזו מנלן?

וכי תימא, שמא תאמר: דיליף דין שליחות לשחיטת קדשים מהנך [מאלו], דהיינו מגירושין קדושין ותרומה?

כך הרי אי אפשר לומר, כי יש להשיב:

מה להנך — גירושין קדושין ואפילו תרומה — שכן ישנן חול אצל קדשים, כלומר:

שליחות בקדשים, כי אז היינו באמת אומרים, דאף על גב שבשאר קדשים אם שחטו שנים אינו כשר, מכל מקום בפסח צריכים כל בני החבורה כאחד לשחוט; וראה בהערה בהמשך הסוגיא. ב. האחרונים נסתפקו בדין שחיטה שהיא מוטלת על הבעלים, אם זה הוא מצוה המוטלת על גופם לשחוט בעצמם את קרבנם, [ולצד זה יש לדון אם שייך בזה שליחות], או שהוא דין בהכשר הקרבן שהוא נכשר רק על ידי הבעלים.

6. לכאורה תיקשי לפי מה שכתב ה"פני יהושע" שאם לא שחידשה התורה שליחות בשחיטת קדשים הייתי אומר, שכל החבורה שוחטת, אם כן באמת כל קהל עדת ישראל שוחטין?! וכתב ה"פני יהושע", דכוונת רבי יהושע בן קרחה היא לפסח אחד שכל ישראל שותפין בו, ראה שם בסוף ד"ה מיהו קשיא.

ומיהו, ראה דברי הגמרא בסוף העמוד דלא משמע כן, וכן מפורש בתוספות לקמן מב א ד"ה ודילמא, דלרבי יהושע בן קרחה אין הפסוק מדבר בקרבן אחד. וראה עוד בתוספות הרא"ש שפירש "והלא אינו שוחט אלא אחד", דהיינו משום שאין שנים יכולים לשחוט זבח אחד,

4. ואם שלהן נשחט ראשון, הם אוכלין משלהן, והוא אוכל משלו, משנה שם.

5. נתבאר על פי לשון רש"י; וכתב ה"פני יהושע", דלשיתת רש"י: כל שחיטת קדשים צריכה שליחות, ומשום דכתיב "ושחט", וכן בפסח נאמר "ושחטו" [וכן הביאו האחרונים מדברי רש"י בפסחים ז ב ד"ה פסח וקדשים]; וראה שם שביאר לפי זה, איך מביא גוי קדשים, והרי אין שליחות לגוי.

ובהגהות הגאון רבי אלעזר משה זצ"ל הוסיף להעיר על שיטה זו, שהרי היות והגוי אינו יכול לעשות, אי אפשר שיעשה שליח, ד"כל מילתא דאיהו לא מצי עביד, שליח נמי לא מצי עביד"; וכתב שם שלולא דברי הראשונים היה אומר, שבאצת אין צריך שליחות לשחיטה, וכל ראיית הגמרא היא מלשון הפסוק.

וראה עוד שם ב"פני יהושע" שתמה: למה צריך להביא משנה זו שמוכח ממנה שאחד מן החבורה שוחט בשביל כולם, והרי פשיטא שמכל חבורה אינו שוחט אלא אחד, כי שנים ששחטו בקדשים אינה שחיטה, כפי שהביא שם. ויישב, דיש לומר, שאם לא היינו לומדים

הרי למדנו שליחות בשחיטת קדשים.

ומקשינן: מאחר שלמדנו דין שליחות בשחיטת קדשים מ"ושחטו אותו", אם כן נכתוב רחמנא דין שליחות רק בקדשים, וניתי הנך — גירושין קדושין ותרומה — וניגמרו מיניה [וילמדו מקדשים]?!?

ומשנינן: משום דאיכא למיפרך: מה לקדשים שכן רוב מעשיהם על ידי שליח, כל עבודת הקרבתם על ידי כהנים שהם שלוחים.⁽⁷⁾

ואכתי מקשינן: למה הוצרך הכתוב לכתוב דין שליחות הן בגירושין וקדושין, והן בתרומה, והן בשחיטת קדשים?! והרי אף על גב דהדא מהדא לא אתיא [אין ללמוד את האחד מהשני] וכמו שנתבאר, מכל מקום תיתי הדא מתרתי [ילמד האחד מן השנים כאחד ב"צד השוה"], כלומר: תכתוב התורה דין שליחות בשנים מדינים אלו, והשאר ילמדו משניהם כאחד!?

ונושאת ונותנת הגמרא בכיבור הקושיא: הי תיתי [את איזה לא תכתוב התורה, ונלמדנה מהשנים האחרים]?!?

שמא נאמר: לא נכתוב רחמנא שליחות בקדשים, ותייתי מהנך [ותילמד מגירושין ותרומה], הרי יש להשיב: מה להנך —

גירושין ותרומה — שכן ישנן חול אצל קדשים.

שמא נאמר: לא נכתוב רחמנא שליחות בגירושין, ותייתי לגירושין וקדושין מהנך [מתרומה וקדשים], הרי יש להשיב: מה להנך — תרומה וקדשים — שכן ישנן במחשבה, שאף המקדיש שור לעולה במחשבתו הרי הוא קדוש, ואף שלא הקדישו בדיבור.⁽⁸⁾

אלא מפרשת הגמרא את הקושיא: לא לכתוב רחמנא שליחות בתרומה, ותייתי מהנך [מגירושין וקדשים],⁽⁹⁾ ולמה הוצרכה התורה לכתוב "גם אתם" לרבות שליח לתרומה!?

ומשום קושיא זו חוזרת בה הגמרא ואומרת: אין הכי נמי שאין צריך ריבוי מיוחד ללמד שליחות בתרומה, כי יש ללומדו מגירושין וקדשים.

ואם תאמר: ואלא "אתם גם אתם" למה לי?!? כיון שלא הוצרכה התורה ללמדנו שליחות בתרומה.

תשובתך: מיבעי ליה — ל"אתם גם אתם" — ללמד כדרכי ינאי! דאמר רבי ינאי:

וכדרדרינן בפרק ב דחולין כט א מ"תזבח", וכל זה צריך תלמוד.

7. ראה לעיל כג ב שהכהנים הם שלוחי דרחמנא ולא שלוחים שלנו, וראה שם בתוספות, וראה מה שכתב בזה ב"עצמות יוסף" כאן, ובמה שכתב הריטב"א, וביאור דבריו בדברי המגיה בריטב"א הנדמ"ח.

8. וכמו שנאמר [דברי הימים ב, כט לא]: "וכל נדיב לב עלות".

9. וכך נלמד: מה קדשים שהן קודש וישנן בשליח, כל שכן תרומה שהיא חול לגבי קדשים; מה לקדשים שכן רוב מעשיהם על ידי שליח, גירושין יוכיחו; מה לגירושין שכן ישנן חול

בהפרשת תרומה — מכל מקום הואיל ואיתיה בתרומה דנפשיה, כלומר: יכול הוא לתרום תרומה מפירות שלו, וכדתנן: הגוי והכותי שתרמו את שלהם תרומתן תרומה — (11)

ואם כן שאף הגוי שייך בתרומה, אימא: שליה נמי עביד [עושה הוא שליח להפרשת תרומתו], וכן נעשה הוא שליח לישראל להפרשת תרומה מכריו של ישראל.

לפיכך קמשמע לן קרא ד"אתם גם אתם", שאין הגוי עושה ונעשה שליח להפרשת תרומה.

ואכתי מקשינן: לרבי שמעון דפטר את האוכל בשוגג את תרומת הגוי מתשלום קרן וחומש כדין אוכל תרומת ישראל, וכדתנן:

תרומת גוי מרמעת, אם נפלה תרומה זו לחולין, הרי היא אוסרת את החולין כשאין בה שיעור ביטול שהוא באחד ומאה, וחייבין עליה תוספת חומש, וכדין האוכל תרומה בשוגג, שהוא משלם קרן וחומש.

ורבי שמעון פוטר — (12)

לכך אמרה התורה: "גם אתם", כדי ללמד: מה אתם בני ברית [ישראל], (10) אף שלוחכם בני ברית, למעט שליח גוי.

ותמהינן: הא — שאין גוי נעשה שליח לתרומה — למה לי קרא ללמדו, והרי מסברא הוא נלמד, מרבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן!?! דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן:

אין העבד נעשה שליח של האשה לקבל גט מיד בעלה של אשה, לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין!?! ומזה יש לנו ללמוד שאין גוי נעשה שליח לתרומה, היות ואינו בתורת תרומה; ולמה לי ריבוי ד"גם אתם" כדי ללמד דין זה!?!

ומשינינן: מכל מקום איצטריך הכתוב למעט שליח גוי מהפרשת תרומה, כי סלקא דעתך אמינא:

רק עבד בגירושין דלאו בר היתירא הוא כלל, [אינו כלל בצד היתר של גירושין] היות ואין לו קדושין, בזה אכן סברא היא שאינו נעשה שליח —

אבל גוי — אף על פי שאינו חייב

ומעשרות, ומירווח גוי אינו פוטר מן התרומה, וכמבואר במנחות סז א; וראה מה שכתבו התוספות על זה.

12. ברש"י כתב בטעמו של רבי שמעון, שהוא משום שאין מירווח הגוי חייב בתרומה, והוא נלמד ממה שאמרה תורה גבי תרומה [יח ד]: "ראשית דגנך", ולמדנו: "דיגונך [מירווחך] ולא מירווח גוי"; והראשונים [רמב"ן ורשב"א] הקשו עליו, שהרי מכל מקום ישנו בתרומה כשהפרישה הגוי קודם המירווח שעדיין לא

אצל תרומה, קדשים יוכיחו, וחזר הדין, הצד השווה שבהן שישנן על ידי עצמו ושלוחו כמותו, אף אני אביא תרומה, רש"י.

10. לכך אמר "בני ברית" ולא ישראל, כדי לרבות את העבדים, ראה גיטין כג ב.

11. ביאר רש"י: "תרומתן תרומה ליאסר לזרים [צריך ביאור: מה כוונת רש"י בזה, שהרי ודאי שתרומתו אף ניתנת לכהן], דקסבר: אין קנין לגוי בארץ ישראל להפקיע מידי תרומות

אם כן תיקשי שליטתו: **"אתם גם אתם" למה לי**, שהרי לעיקר דין שליחות אינו צריך, כי יש ללומדו מגירושין וקדשים, ואף ללמדנו שאין הגוי נעשה שליח להפריש תרומה, אין צריך, כי מסברא הוא נלמד, היות ואין שייך בגוי תרומה כלל, וכל שאינו בתורת תרומה אינו נעשה שליח לתרומה!?

ומשנינן: **איצטריך** "אתם גם אתם" — לרבות שליחות בתרומה, ואף שיש ללומדו מגירושין וקדשים, כי אם לא הכתוב **סלקא דעתך אמינא: הואיל ואמר מר:**

כתיב "כן תרימו גם אתם תרומת ה'"; ולמדנו:

א. **אתם** תרימו תרומה מכרייכם, ולא **האריסין** [פועלים הנוטלים בשכרם מחצה או שלישי או רביעי מן התבואה] ירימו תרומה מחלקו של בעל הכרי, אם לא כשעשאו בעל הכרי שליח.

ב. **אתם** תרימו תרומה, ולא **שותפין**, כלומר: אין אחד מהשותפים יכול להרים תרומה על חלקו של השותף השני, אם לא שיעשנו השותף השני שליח.

ג. **אתם** תרימו תרומה, ולא **אפוטרופוס** ירים תרומה על כרי של יתומים.

וכל זאת למה: כי **"אתם** תרימו תרימו

תרומת ה'" אמר רחמנא, ולא התורם את שאינו שלו, וכל אלו הרי תורמים מכרי שאינו שלהם — (13)

ואם כן **אימא** [הייתי אומר] שבאה התורה למעט: **"אתם ולא שלוחכם" נמי**, ולא נלמד מגירושין וקדשים —

לפיכך **קא משמע לן** הכתוב "אתם גם אתם", שיש שליחות בתרומה.

כאן שבה הגמרא לאמור לעיל ששליחות בשחיטת קדשים נלמדת כדרכי יהושע בן קרחה מ"ושחטו אותו כל קהל עדת בני ישראל בן הערבים"; ומקשינן:

הנחיא לרבי יהושע בן קרחה, אכן יש ללמוד שליחות בשחיטת קדשים מ"ושחטו אותו" —

אלא לרבי יונתן דמפיק ליה להאי קרא לדרשא אחרינא [הלומד מ"ושחטו אותו", דין אחר], **מנא לן** שיש שליחות בשחיטת קדשים!?

וכדתניא שלדעת רבי יונתן בא הכתוב "ושחטו אותו" ללמד דין אחר:

רבי יונתן אומר: מניין שכל ישראל כולן יוצאים בפסח אחד בלבד, ואף על פי שאין א-ב
בו כזית לכל אחד ואחד — (1)

ואין צריך לומר זו קתני", כלומר: "התורם את שאינו שלו" הוא דין רביעי, ואף שאין צריך לאומרו, שהרי כל שכן הוא, מכל מקום "זו ואין צריך לומר זו", קתני.

1. ללמד ד"אכילת פסחים לא מעכבא", אלא זריקת הדם לחוד, רש"י.

נפטר, או שמירחם ישראל; והם פירשו את טעמו משום ש"ישראל" נאמר בפרשת תרומה. וראה ב"קהלות יעקב" הנדמ"ח סימן לח שהאריך בכיאר שטוטיהם.

13. נתבאר על פי פירושו הראשון של רש"י בגיטין נב א; ובפירוש שני פירש: "אי נמי, זו